

Upprättad: 2018-04-17
Diarienummer: MOB.2018.2

Samhällsbyggnads-
nämnden

Anmälningssärenden

Sammanfattning

Information och meddelanden som inkommer till kommunen och som samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer vara av vikt att redovisa för nämnden, utgör anmälningssärenden. Anmälningssärendena i sin helhet finns tillgängliga hos kanslienheten samt hos sekreteraren under sammanträdet.

~ Beslut från Länsstyrelsen, BYGG.2015.256, "Begäran om upphävande av strandskydd för dikessystem inom Torsåkers socken"

Gnesta kommun lämnade den 2 oktober 2015 in en begäran om upphävande av strandskyddet för del av dikessystem i Torsåkers socken.

Länsstyrelsen bedömer i enlighet med Gnesta kommun att vattendraget till största delen är mycket påverkat och på grund av rätning av den ursprungliga fåran och dikesrensningar så har de ursprungliga värdena försvunnit. Däremot finns naturvärden som är värda att bevara närmast de båda sjöarna Rudsjön och Sillen, där strandskyddet bör kvarstå.

Begäran om upphävande av strandskydd för dikessystem inom Torsåkers socken i Gnesta kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 18 § punkt 2 miljöbalken följande:

- att upphäva strandskyddet mellan punkterna A och B, undantaget en zon om 30 meter vinkelrätt från strandlinjen på vardera sidan av vattendraget, se kvarvarande strandskydd i bilaga 1. Inom fastigheterna Valla 3:3, Torsåker-Sörby 1:26, 1:12 och 1:13 samt Torsåkers Klockarbol 1:2 upphävs strandskyddet i sin helhet.
- att upphäva strandskyddet mellan punkterna B och C endast på vattendragets norra sida, undantaget en zon om 30 meter vinkelrätt från strandlinjen, se kvarvarande strandskydd i bilaga 1. På den södra sidan av vattendraget kvarstår 100 meter strandskydd.

De berörda fastigheterna är Lötén 1:4, Torsåkers Klockarbol 1:1, Torsåkers Klockarbol 1:2, Torsåkers-Sörby 1:6, Torsåkers-Sörby 1:11, Torsåkers-Sörby 1:12, Torsåkers-Sörby 1:13, Torsåkers-Sörby 1:14, Torsåkers-Sörby 1:26, Valla 3:3 och Valla 3:11, Gnesta kommun.

Redogörelse för ärendet

Gnesta kommun lämnade den 2 oktober 2015 in en begäran om upphävande av strandskyddet för del av dikessystem i Torsåkers socken eftersom vattendraget i sin helhet understiger en bredd av två meter samt uppenbart saknar betydelse för strandskyddets syften, se karta i bilaga 2. Området begränsas av koordinaterna N6539095 x E635064 (vattendragets inlopp i Sillen, fastlandspunkt) och N 6537756 x E 636238 (vattendragets utlopp vid Rudsjön, dammanläggning). Koordinaterna är angivna i SWEREF99 TM.

Gnesta kommun anför i sin begäran att områdets naturvärden inom strandskyddszonen är knutna till åkerholmarna/hällmarkspartier och att dessa områden redan har ett skydd genom det generella biotopskyddet för åkerholmar och odlingsrösen. Kommunen bedömer att dessa miljöer inte påverkas långsiktigt av ett upphävt strandskydd utan att hotet består av ändrade brukningsformer. Kommunen skriver i sin begäran att områdets tillgänglighet för allmänheten inte kommer att påverkas om en zon för fri passage anges, förslagsvis 30 meter. Alternativt bibehålls strandskydd som sätts till 30 meter.

Länsstyrelsen har besökt området den 14 juni 2016 och 25 januari 2018. Däremellan har sakägare och kommunen getts möjlighet att yttra sig. Vid besöken konstaterades att dikena i sig inte hyser några höga naturvärden och att de till största delen är kraftigt utträtade och påverkade av mänsklig aktivitet. Majoriteten av vattendraget går genom jordbruksmark som är brukad hela vägen ner till vattendraget. Intill sjön Rudsjön finns ett översvämningsparti som är ett utpekat objekt (Våtmark 0,5 km öster om Torsåker) enligt våtmarksinventeringen med vissa naturvärden och därmed är biologiskt

BESLUT

2(7)

Datum

Dnr

2018-04-11

511-5578-2015

intressant. Direkt söder om Rudsjön, på den norra sidan om vattendraget, finns även en höjd med en gammal vidkronig tall som hyser naturvärden. På östra sidan om Rudsjön finns ett biotopskyddat skogsområde av äldre naturskogskaraktär, objektnummer SK 362-2005. Mellan punkterna B och C i bilaga 1 finns ett översvänningsområde direkt söder om vattendraget som hyser naturvärden inte minst för fågellivet.

Intill sjön Sillen finns ett vassområde som ingår i ett objekt (Våtmark söder om Vallaviken 8,5 km söder om Gnesta) som är utpekad som en våtmark men höga naturvärden enligt våtmarksinventeringen. Inom det strandskyddade området finns värdefulla element som åkrar, ängar, betesmarker, åkerholmar, värdefulla träd (ekar) och fuktigare partier. Området har också höga kulturmiljövärden.

Beskrivning av området

Vattendraget ingår i Trosaåns avrinningsområde och sträcker sig från sjön Sillen till sjön Rudsjön (även kallad Sörby viltvatten), se översiktskarta i bilaga 3. Vattendraget består av två huvudflöden som rinner samman. Den större huvudfåran avleder vatten från Gärssjön, Ärlången, Dalsjö och Solbergasjön. Vattnet kommer i sin helhet från Rudsjön. Den sjön saknar tillflöden förutom de intilliggande åkrarnas dikessystem. Rudsjöns tillrinning beräknas till knappt 60 ha. Rudsjön är dämmd och har återuppstått som viltvatten.

De högsta naturvärdena inom strandskyddsområdet är knutna till åkerholmarna. Dessa består av berghällar som sticker upp i åkermarken söder om Torsåkers kyrka. I naturinventeringen för Gnesta kommun omnämns torrmarksfloran intill kyrkan. Arterna som omnämns i inventeringen är vit fetknopp och fältmalört.

Den fria passagen är endast utsläckt vid två fastigheter som har sin tomtplats fram till vattnet. Det mesta av det strandskyddade området består av åkermark och på långa sträckor finns en obrukad zon mellan den brukade åkermarken och vattendraget. Det finns möjlighet att ta sig fram längs vattendraget om besökaren är beredd på en lite besvärligare promenad.

Beskrivning av vattendraget

Dikessystemet är beläget i Torsåkers socken. Vattendraget rinner genom jordbruksbygd och omges av åker- eller ängsmark. Under en kortare bit rinner det genom skogbevuxen hagmark. Landskapsbilden består av ett kulligt landskap med Torsåkers kyrka på höjden och små slingriga vägar, åkrar och betesmarker runt omkring. Området omfattas inte av någon detaljplan och det finns inga utpekade riksintressen.

Gnesta kommun har gjort en fältvandring längs hela sträckan och har bland annat anfört följande. Vattendragets avrinningsområde kan beskrivas som en gryta. Vattnet kommer i sin helhet från Rudsjön. Vattendraget i fråga är mycket påverkat. Rätning av ursprunglig fåra och rensningar har påverkat miljön så att ursprungliga värden försvunnit. Flera dämmen med regleringsutrustning innebär att vattendragets funktion som vandringsvatten har upphört. För mycket länge sedan har det säkert förekommit ett naturligt vattendrag från Rudsjön ut mot sjön Sillen. Alla spår av naturligt flöde är borta och vattendraget består nu av grävda raka diken som följer dalbotten. Diket är på några partier djupt, kanske så mycket som tre meter. Det finns två dämmen och en nivåreglering på sträckan. Dämmenas funktion är oklar, men är kanske en rest av någon äldre vattenreglering. Merparten av diket är överväxet med säv, gräs och bitvis bladvass.

BESLUT

3(7)

Datum

Dnr

2018-04-11

511-5578-2015

Regelbunden dikesrensning torde ha förekommit varför buskar nästan helt saknas. Det finns en kortare sträcka med träd. Skuggningen där hindrar till viss del överväxt av säv varför det på denna sträcka syns vatten. Artsammansättningen av växter är i sin helhet synnerligen trivial på hela sträckan. Av insekter med vattenanknytning noterades endast Tegelröd ängstrollslända. Vid Gnesta kommuns besök på platsen noterades endast rastande ängspiålar och sädesärlor.

Kommunen har inte gjort någon regelrätt naturinventering av vattendraget, men anser inte att det är nödvändigt eftersom vattendraget är så manipulerat samt att det tidvis är så låg vattenföring att det under torrsomrar endast finns fuktiga partier, bitvis, inte strömmande vatten. Krävande vattenorganismer saknas med all sannolikhet.

Yttrande

Berörda fastighetsägare och kommunen har fått tillfälle att yttra sig över Gnesta kommuns begäran om upphävande av strandskyddet och dokumentationen från länsstyrelsens första besök på platsen.

Maria Hansson har bland annat anfört följande. I egenskap av fastighetsägare och boende i området anser Maria Hansson att strandskyddet ska upphävas. Dikena uppfyller inte kriterierna för strandskydd. De åkerholmar, fornlämningar och kyrkan som är värdefulla ligger utanför det strandskyddade området. Allemansrätten gäller även om strandskyddet upphävs. Den förändring som det innebär om strandskyddet upphävs är att de i egenskap av fastighetsägare får möjlighet att nyttja sin fastighet på det sätt som de har rätt till.

År 2013 köpte de en obebyggd fastighet inom det strandskyddade området. I efterhand har de fått reda på att den är strandskyddad och att tomten inte får bebyggas. Om strandskyddet inte upphävs innebär det en ekonomisk förlust för dem på 375 000 kronor. Det är ett högt pris de som fastighetsägare får betala om det felaktiga strandskyddet kvarstår. Det vore orätt av länsstyrelsen att behålla strandskyddet av skäl som egentligen inte har med strandskyddet att göra. Det borde ligga i länsstyrelsens intresse att fatta beslut med hänsyn till fastighetsägarnas/de boendes juridiska rättigheter och möjligheter att nyttja sina fastigheter.

Johan Hansson har anfört bland annat följande. Strandskyddet bör upphävas i enlighet med Gnesta kommuns begäran eftersom strandskyddet i området inte gagnar de boende som brukar marken, håller landskapet öppet och bidrar till en levande landsbygd. Han och hans fru har så sent som år 2013 köpt en tomt för strax under 400 000 kronor som avstyckats och godkänts som fastighet för småhus, men som nu med strandskydd inte går att använda och därför inte längre har något större ekonomiskt värde. I praktiken är det ingen fastighet längre utan bara en bit mark. Med bibehållet strandskydd blir det här en stor ekonomisk förlust för dem.

Johan Hansson skriver att det aktuella vattendraget är ett dräneringsdike och att strandskydd därför inte bör råda. Han har hänvisat till Mark- och miljööverdomstolens dom från den 11 juni 2015 i mål M 10756-14, där domstolen kom fram till att strandskyddet inte gällde för det i målet aktuella dräneringsdiket från 1860-talet. I det fallet fyllde strandskyddet ingen funktion och det gör det inte heller i detta fall.

Ulf Lagerström och Göran Lagerström (Sörby Säteri) har anfört bland annat följande. De vill informera om de utredningar som skett om den nuvarande våtmarken. Området Rudsjön har på äldre kartor i gårdens arkiv varit en mindre sjö. En planmässig dikning av kringliggande åkrar samt sjön gjordes redan under 1700-talets mitt. I mitten av 1970-talet hade åkrarna kring Rudsjön försumpats. På 1990-talet berättade länsstyrelsen om möjligheter numera fanns att dämna upp Rudsjön med

BESLUT

4(7)

Datum

Dnr

2018-04-11

511-5578-2015

bidrag från EU. Stränderna rensades upp och man skapade små öar i sjön samt bytte munken till en modern och mer funktionsduglig. Man höjde även den allmänna vägen 835 Sille-Valla med 40 cm. Allt för att återskapa den våtmark som man tidigare varit tvungna att delvis torrlägga. Ulf och Göran Lagerström har i korthet beskrivit hur Rudsjön utvecklats till den vackra, nyttiga och välbesökta våtmark som den idag är för både djur och människor. Rudsjön har blivit en stor recipient för otjänliga ämnen för miljön. Deras önskan är att länsstyrelsen upphäver strandskyddet i enlighet med Gnesta kommuns begäran, eller i vart fall för det avflöde som kommer från Rudsjön till anslutningen till graven Nyby-Valla.

Åke Karlsson och Paul Karlsson har tillstrykt Gnesta kommuns begäran och anfört bland annat följande. Den s.k. huvudfåran i dikessystemet ifråga ingår i Kvegerö-Valla torrlägningsföretag av år 1938. Delägarna i företaget har rättighet och skyldighet att underhålla diket till de dimensioner som framgår av utlåtandet vid förrättningen. Diket är alltså grävt till den utformning det har idag. På sträckan från förgreningen mot Rudsjön till utloppet i sjön Sillen omges diket av åkermark, förutom av en tomt samt betesmark närmast sjön. På den mark som tillhör deras fastighet bedrivs för närvarande bete på åker- och betesmark väster om diket. Något skogsbete förekommer inte. Allmänheten kommer att ha tillgång till området enligt allemansrättsliga regler även om strandskyddet upphävs.

Gnesta kommun har fått tillfälle att yttra sig och har anfört följande. Även om området har höga kulturmiljövärden vill kommunen hävda att de flesta landskapselementen redan är skyddade genom generellt biotopskydd. Stora delar av området är skyddat avseende fornminnen genom kända och karterade fornminnen. Att landskapsbilden är vacker och de natursköna omgivningarna är ett allmänt resonemang och ska inte sammanblandas med strandskyddets grundläggande syften. Tillgång till strandområden i detta fall handlar om att kunna färdas längs aktuellt markavvattningsdike. Denna möjlighet kan tryggas om strandskyddet sätts till förslagsvis 30 meter vilket är en normal bredd för fri passage. Balken nämner inte att en faktor om landskapets subjektiva skönhet ska vägas in.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen bedömer i enlighet med Gnesta kommun att vattendraget till största delen är mycket påverkat och på grund av rätning av den ursprungliga fåran och dikesrensningar så har de ursprungliga värdena försvunnit. Dikessystemet hyser därmed inga högre naturvärden för växt- och djurliv. Däremot finns naturvärden som är värda att bevara närmast de båda sjöarna Rudsjön och Sillen, där strandskyddet bör kvarstå.

Längs den aktuella sträckan finns värden inom den strandskyddade zonen som utgörs av åkerholmar, diken och fornminnen. Dessa skyddas genom det generella biotopskyddet i förordningen om områdesskydd (1998:1252) och enligt kulturmiljölagen (1988:950). Den strandskyddade zonen utgörs även av ett värdefullt sörmländskt landskap men som inte skyddas genom strandskyddslagstiftningen.

Länsstyrelsen bedömer att vattendraget mellan punkterna A och C enligt bilaga 1 (bortsett från södra sidan mellan punkterna B och C) har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften och att vattendragets storlek är av sådan karaktär att strandskyddet kan upphävas enligt 7 kap. 18 § punkt 2 miljöbalken. Av samma skäl bedömer länsstyrelsen att strandskyddet ska upphävas inom fastigheterna Valla 3:3, Torsåker-Sörby 1:26, 1:12 och 1:13 samt Torsåkers Klockarbol 1:2.

BESLUT

5(7)

Datum

Dnr

2018-04-11

511-5578-2015

En strandskyddszon om 30 meter från strandlinjen bedöms i detta fall lämplig (med undantag för ovan nämnda fastigheter där strandskyddet upphävs i sin helhet) för att fortsättningsvis ha en fri passage utmed vattendraget. Den fria passagen ger möjlighet för friluftslivet att fortsatt nyttja vattendraget samtidigt som det fungerar som en buffertzona gentemot naturvärden knutna till vattendraget.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 18 § miljöbalken (1998:808) får länsstyrelsen i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om

- 1) det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften,
- 2) strandskyddet gäller vid en liten sjö eller ett litet vattendrag och områdets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten, eller
- 3) området enligt plan- och bygglagen (2010:900) avses att omfattas av en detaljplan och
 - a) behövs för byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
 - b) skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

Ett upphävande enligt första stycket 2 får göras endast om sjöns vattenyta har en storlek som uppgår till omkring en hektar eller mindre eller om vattendragets bredd är omkring två meter eller smalare.

Ett upphävande enligt första stycket 3 får göras endast om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Bestämmelser om kommunens möjligheter att upphäva strandskyddet genom en bestämmelse i en detaljplan finns i 4 kap. 17 § plan- och bygglagen. Lag (2014:892).

Enligt 7 kap. 18 f § miljöbalken, ska ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet inte omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Detta gäller inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion.

Du kan överklaga beslutet

Beslutet kan överklagas till regeringen, se bilaga 4.

BESLUT

6(7)

Datum

Dnr

2018-04-11

511-5578-2015

De som deltagit i beslutet

Beslutande i detta ärende har varit länsråd Claudia Gardberg Morner. I den slutliga handläggningen har miljövardsdirektör Anne-Li Fiskesjö, länsjurist Maria Pettersson, antikvarie Urban Mattsson samt naturvårdshandläggarna Elin Hultman och Johan Andersson deltagit, den sistnämnda som föredragande.

Claudia Gardberg Morner
Länsråd Södermanlands län

Johan Andersson
Naturvårdshandläggare

Bilagor

- Bilaga 1 Karta
- Bilaga 2 Karta ur begäran
- Bilaga 3 Översiktskarta
- Bilaga 4 Hur man överklagar

Kopia till:

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Lantmäteriet, registrator@lm.se

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Naturskyddsföreningen Sörmlands länsförbund, att: Karl-Axel Reimer, karl-axel.reimer@naturskyddsforeningen.se

Ulf Henrik Magnus Teräs, [REDACTED]

Åke Karlsson, [REDACTED]

Paul Karlsson, [REDACTED]

Per Olof Stigmar, [REDACTED]

Anna Lena Stormats, [REDACTED]

Göran Lagerström, [REDACTED]

Jan Lagerström, [REDACTED]

Ulf Lagerström, [REDACTED]

Johan Hansson, [REDACTED]

Maria Hansson, [REDACTED]

Reine Margareta Palm, [REDACTED]

BESLUT

7(7)

Datum

Dnr

2018-04-11

511-5578-2015

Rolf Lennart Palm, [REDACTED]

Birgitta Marianne Monzon Andersson, [REDACTED]

Gunnar Olof Andersson, [REDACTED]

Gun Elisabet Hernsjö, [REDACTED]

Isabella Paulina Hernsjö, [REDACTED]

Eva Kristina Hernsjö, [REDACTED]

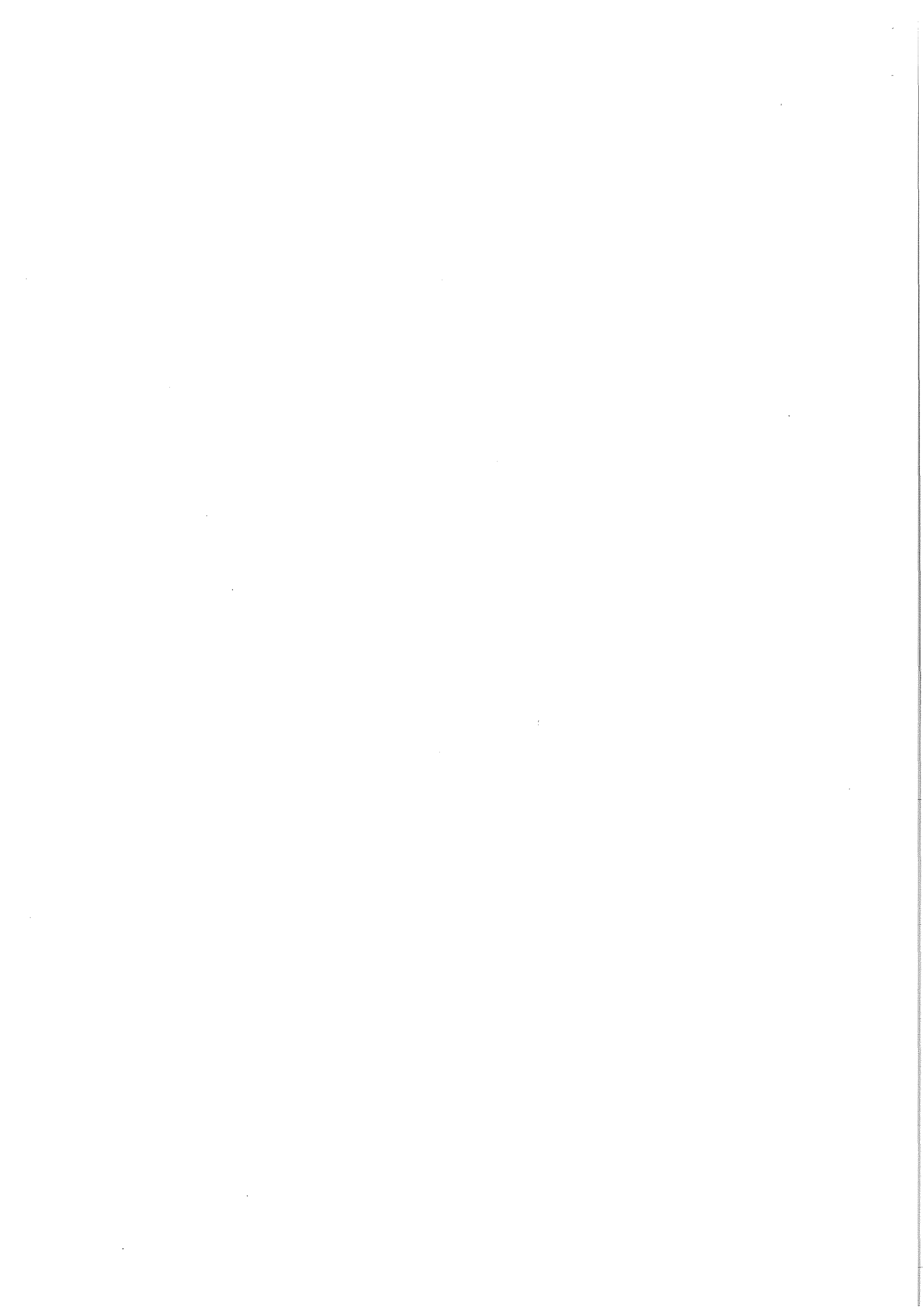
Björn Ivar Eriksson, [REDACTED]

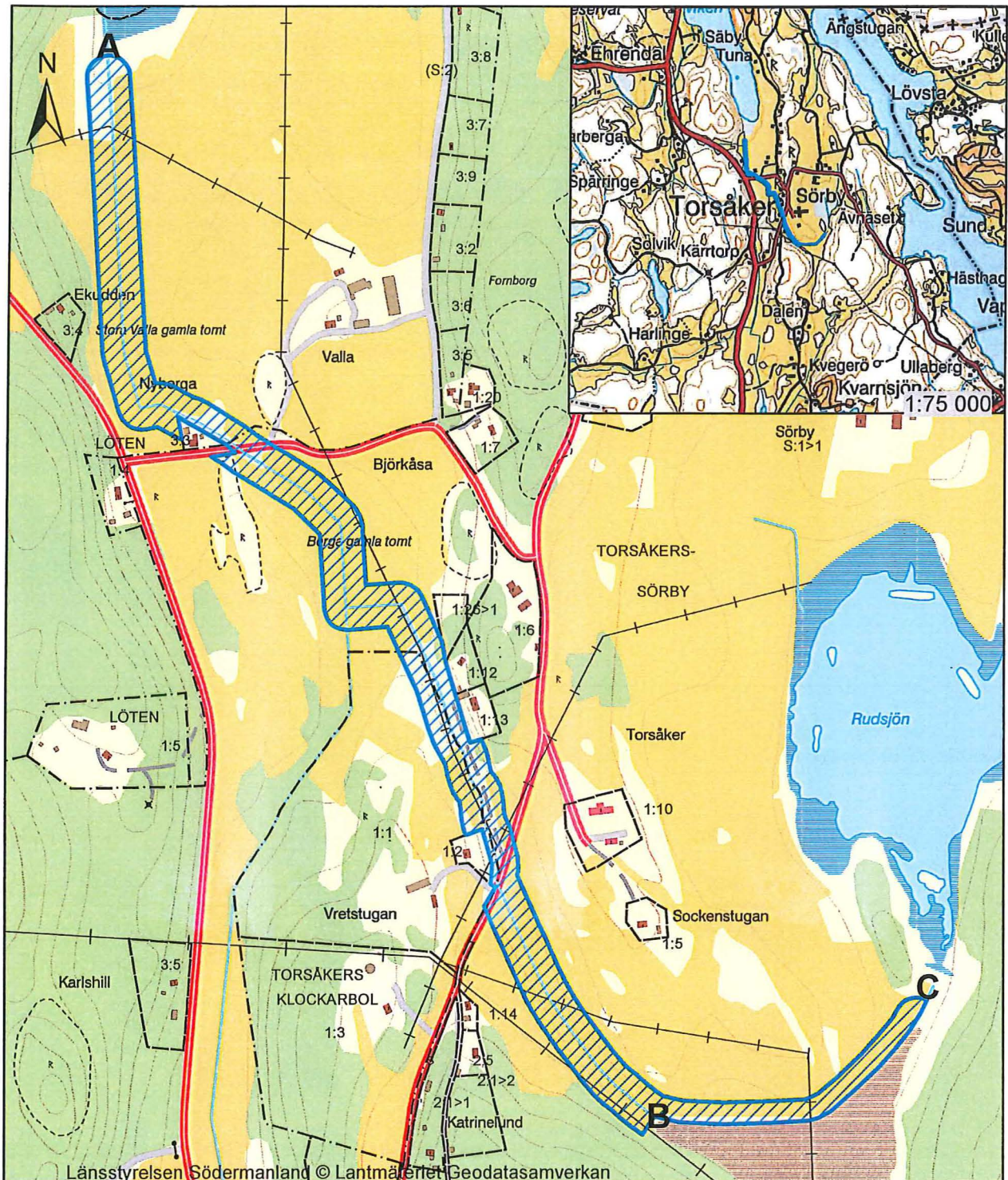
Karin Anna-Lena Höghielm, [REDACTED]

Martin Larsson, [REDACTED]

Vincent Klåvus, [REDACTED]

Cassandra Eridwen, [REDACTED]

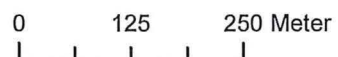

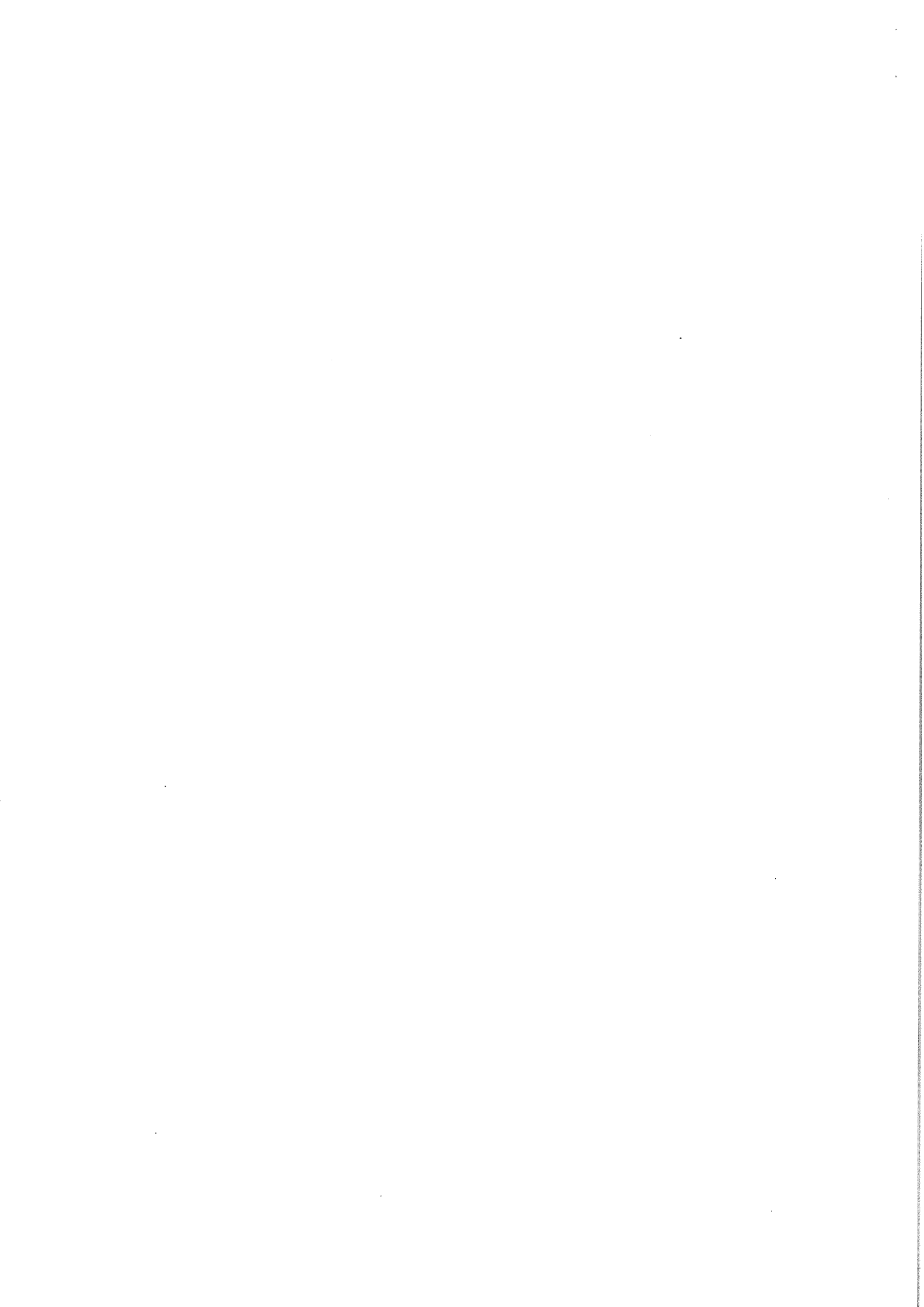
 Korrigerat strandskydd

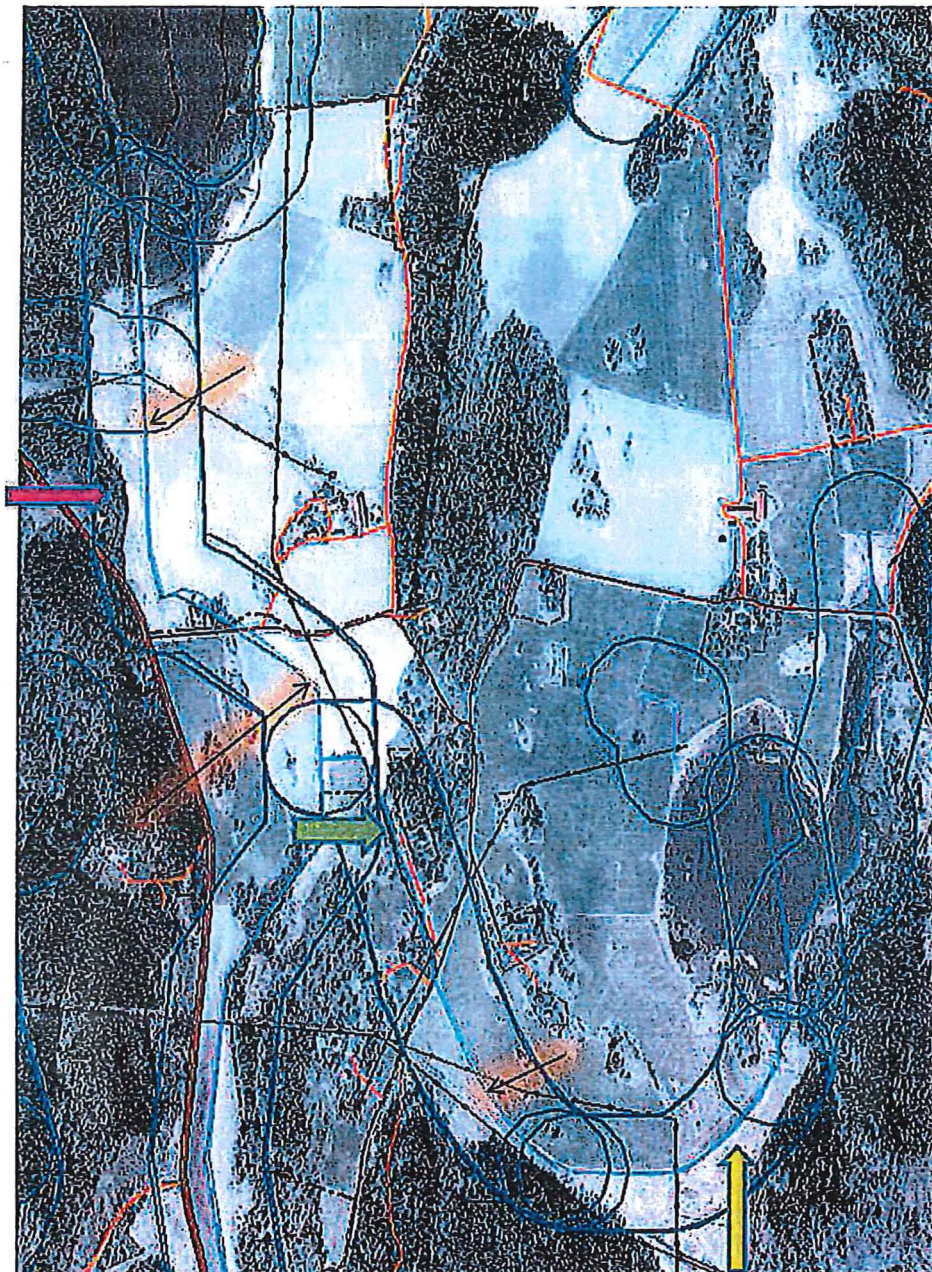
Mellan punkterna A och B är det kvarvarande strandskyddet 30 meter vinkelrätt från strandlinjen på vardera sida av vattendraget (med undantag för fastigheterna Valla 3:3, Torsåker-Sörby 1:26, 1:12 och 1:13 samt Torsåkers Klockarböl 1:2 där inget strandskydd återstår).

1:7 500

Mellan punkterna B och C är det kvarvarande strandskyddet 30 meter på vattendragets norra sida och 100 meter på den södra sidan.

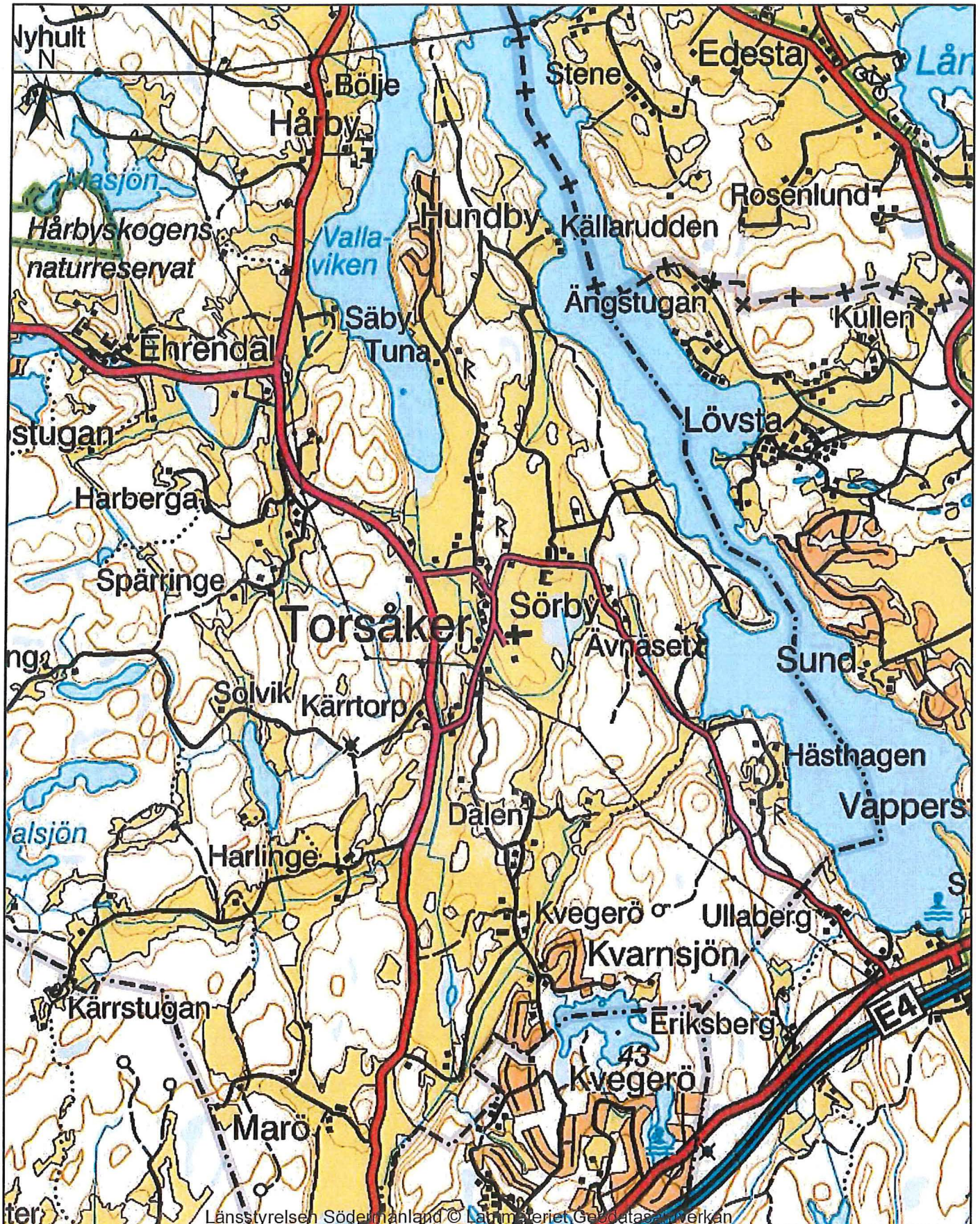

Karta över strandskyddat område 100 meter.

Ljust blått streck visar vattendraget. Pilar med orange effekt förtydligar vattendragets läge. Omgivande mörkblå linjer markerar 100 meter från vattendraget.

Det i dag rådande strandskyddade området om 100 meter omfattar till övervägande del åkermark. Vid besöket i september noterades endast rastande ängspiårlärkor och sädesärlor. Någon sånglärka brukar också förekomma i

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Regeringen. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 Nyköping. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till sodermanland@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Regeringen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Regeringen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte. Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till länsstyrelsen, telefon 010-223 40 00. **Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.**

Postadress 611 86 NYKÖPING	Besöksadress Stora torget 13	Telefon 010-223 40 00 växel	Telefax 0155-26 71 25	E-post sodermanland@lansstyrelsen.se
Organisationsnr 202100-2262	Plusgiro 35174-2	Bankgiro 5051-8653	Faktureringsadress FE 98 838 73 FRÖSÖN	Internet www.lansstyrelsen.se/sodermanland

